VIII évfolyam Celldömölk 1912 szeptember 22. 38. szám

KEMENESALJA

VEGYES TARTALMU FÜGGETLEN LAP.

Megjelenik minden vasárnap reggel.
Előfizetési ára: Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona,
Egyes szám ára darabonként 20 fillér.

Felelős szerkesztő: DINKGREVE NÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Dinkgreve Nándor könyvnyomdája Czelldömölkön. Ide intezendők a szellemi részt illető közlemények, hirdetések és mindennemű pénzilletékek.

Polgári fiuiskola

Czelldömölkön.

Vezércikkünk cime után tulajdonképpen egy nagy kérdőjelet kellene tennünk, de, mert akkor, midőn arról van szó, hogy Czelldömölkön középiskola szerveztessék, szivesebben vagyunk optimisták, ezt az apostrofumot elhagyjuk és positiv formában tálaljuk fel a polgári fiuiskolát. Pedig még messze vagyunk tőle, talán még távolabb, mint Makó az Ígéretföldének fővárosától. Hinni és remélni azonban szabad és a reményken-be annál is inkább van jogosultságunk, mert a varosban mindenki óhajtja ezt a kulturális intézményt. Eddig még nem akadtunk ellenzőre a talán — ez pedig nagy szó — nem is fog akadni senki, aki a megvalósitás érdekében hozott és hozandó határozatokat megfelebbezné akár a meghiusitás, akár a késleltetés célzatával.

Itt is, mint sok masban, egy *ha* szóocska állja utját a momentán kiviteli munkálatoknak. Hogy ez az akadály elgördittessék utunkból, időbe és nagy munkaba kerül. Ha quantum satis pénze volna városunknak, könnyen menne a dolog; akkor is sima lefolyásu volna a terv megvalositása, ha a hadügyi érdekek hátterbe nem szoritanák a kulturális fejlődést. De ma már minden pénzt a hadsereg fejlesztese, modernebb ágyuk beszerzése és a Dreadneaught-typusu hajókolosszálisok emésztenek fel s ha mégannyi pénze is volna az államnak, talán azt is a hadvezetőség igényelné magának.

Láthatjuk tehát ezekből, hogy ez a *ha* szócska tulajdonképpen sok pénzt jelent.

Egyelőre az alábbi kellékek állanak rendelkezésünkre: a város tehetségéhez mert áldozatkészsége és a vallás — és közoktatásügyi miniszter jóindulata. Jóindulatból azonban nem lehet egy intézetet felallitani és fentartani, szükségünk van ehhez az állam részéről is anyagi hozzájárulásra, ami valóban csekélység és — ugyszólván — számba sem vehető kiadás.

Mindössze csupán arról van szó, hogy a magas kormány rendeljen ki iskolánk részére tanerőket, iskolai szolgát és az intézet további fentartásáról gondoskodjék.

Ha mi felépitjük az iskolát, felszereléséről és berendezéséről gondoskodunk, a tanerők stb. kirendelése vajmi kevés gondot okozhat az államnak akkor, midőn a befolyó tandijak, ha teljes egészében nem is, de nagy részben az ezzel járó kiadásokat fedezik.

Ha a miniszter a formaiságoknak eleget tesz azzal, hogy a jövő évi költségvetés tartozik rovatába beállitja a czelldömölki polgári fiuskola kiadásait, a másik oldalon pedig a követel rubrikába beilleszti a tagdijakból befolyó összeget, a mérleg olyan elenyészően csekély differentiát fog feltüntetni, amely miatt nem szabad egy szintiszta magyar vidéknek, a Kemenesaljának kulturális téren hátrányt szenvedni.

Éppen ez a minimális csekélyösszegü pénz kérdése meri velünk elhitetni, hogy polgári fiuskolánk rövid időn belül meglesz és hogy a miniszter ur ő excellentiájának jóindulata mérlegünkön jelent annyi positiv sulyt, amennyivel a felmerülendő csekély hiányt javunkra billentheti.

Vasvármegye tanfelügyelője iskolánk ügyében a héten beható tárgyalásba bocsátkozott városunk képviselőtestületével, melynek részleteit lapunk hirrovatában közöljük le. *Cs. Gy.*

Kemenesalján ára Balatonhoz.

Különféle források felhasználásával irta: Benedek Vince.

A kulturában és a városi élet lázas lüktetésében kifáradt és kimerült ember — a nyár közeledtére ösztönszerüleg vágyódik az egyszerü, nyugalmas, üditő és csöndes vidéki légkörbe, ki a szabad természetbe, ahol szelidebben rezdülnek az idegek és harmonikusabban él az ember.

gozik és velünk alszik, főleg álmodik az utazás gondolata. Sóvárgunk a füért, fáért egért, vizért, csillagért, lombert. És ez a városi embernél, aki teljes életét a falak között robotolja le, nagyon érthető is. A nyári utazásban mindig van báj. Ha egyéb nem változatosság, elszakadás a hétköznapiságtól, melyen úgy tapad úgy küzködik és zug az ember, mint a légy az enyves papirop. Az utazó ember egy időre letépi magáról a szellemi légyfogó kupról és kimenekül az ablakon a friss szellő szárnyára. Mit törődik ő azzal, hogy uj gondok hálói leselkednek raja ott is lépten-nyomon, a fő az, hogy röpködhet az élet napos oldalán egy darabig.

Ilyenkor, a nyári evszakban, aki csak tehetti, nyájas, zöld, pázsitos falura, vidékre menekül, — utazik.

Boldog, aki legalább a nyár idejére és ha nem is hónapokra, legalább hetekre elhagyhatja a város romlott levegőjét és idegrombolő hajszáját. Boldog, aki evenként legalább egyszer visszatérhet a faluba, a természet ölére, ahol az élet [illegible] gépezete nem zakatol oly eszeveszetten, mint a városban, ahol minden pillanatot kihasználnak — ki munkára, ki történetére, ki az élvezetek mohó keresésében — mintha minden egyes pillanat után a vég következnék.

Mikor a gabonaérlelő nyár közeledik és beáll a tikkasztó meleg: elfog engem is a vágy — szökni hazulról, szökni mentől előbb ki a szabad természet ölébe, el oda, ahol a természet szépségei felüdítik az elfásult lelket s gyógyitják a megviselt idegzetet.

El a városból, a fület bántó zajból, a tüdőt rontó porból, nyomasztó levegőből és a kávéház füstös termeiből és aszfaltos kertjeiből.

Egy egész vasuti hálozat rajzolodik képzeletemben. Regóta vagy még soha sem látott nyájas és szép fekvésü városok, üde, zöld lombok közül kikandikáló falvak, nyaralókkal tarkázott fürdőhelyek, hóval ékesitett hegyormok és a köztük elterülő kék vizü tavak kedves képe vonul el képzeletem sebesszárnyu zónám. Felujul a mult és éled a kivánt-

tájak felé.

Erdő-völgyes szép hazánnak évről-évre más-más vidékét szoktam felkeresni. Egy kedves, felejthetetlen ut emlekeit idézem fel az alábbiakban, midőn a mi dunántuli szép országrészünknek a közelmultban általam bejárt egy vidékén vezetem keresztül a nyájas olvasót hazánk szépséges gyöngyszeméhez: a bübájos Balatonhoz.

Budapestről Győrön és Papan át, körülbelül négy óra alatt jut el az ember vonaton

Lapunk mai száma 10 oldalra terjed.

Hazai fürdőinkről.

Most, hogy megint elmult a forró nyár és ismét beköszöntött az ősz, ez a náthás és influenzás évszak; mint minden más esztendőben, az idén is konstatálhatjuk azt a szomoru tényt, amelyet különben nem is az idén volt szerencsénk, illetve szerencsétlenségünk legelőször megállapithatni: megint hiába vало volt a hazafias sajtónak minden erőlködése, minden fáradozása és igyekezete, mely oda irányult, hogy a magyar közönséget a hazai fürdőhelyeknek tömegesebb látogatására birja és buzditsa. Mert bizony a tisztelt közönség legnagyobb része ebben az évben is csak ugy tódult a külföldi fürdő és üdülőhelyekre, épen ugy előzönlötte azokat, mint tavaly és azelőtt és amig számos ausztriai fürdőhelyen alig lehetett hallani mást, mint magyar szót, addig volt elég olyan kitünő hirnévnek örvendő magyar fürdőhely, amely nem igen dicsekedhetett látogatottságával.

Ami pedig baj, sőt óriási nagy baj. Mert ha már a mai kedvezőtlen viszonyok mellett arra gondolnunk sem szabad, hogy a gazdag külföldiek nálunk töltsék a nyarat, nálunk költsék el, nálunk adják ki nyáron a pénzüket, de ha már a jó Isten a mi országunkat megáldotta olyan gyönyörü és regényes vidékekkel, amelyeknek hetedhét országban nem akad párjuk, ha már hazánk annyira bővelkedik olyan istenáldotta helyekben, ahol a szenvedő emberek visszanyerhetik és megtalálhatják elveszett egészségüket, akkor legyen meg ebből legalább az a hasznunk és örömünk, hogy saját hazánkfiai ne vigyék a külföldre pénzüket, amely itthon sokkal inkább elkelne, amelyre itthon sokkal nagyobb szükség volna, mint bárhol másutt, hanem keressék fel inkább a hazai fürdőket és üdülőhelyeket, mikor azok természeti szépségekben és áldásokban ugyanannyit, sőt többet nyujtanak, mint a külföldiek.

És amikor mi ezzel a kérdéssel foglalkozunk, mint az orvos, ki a betegét vizsgálja, elsősorban meg kell tudnunk, meg kell állapitanunk ennek a nagy betegségnek az okát, meg kell tudnunk mi okozza azt, mi az oka annak, hogy a magyar közönség nagy része a hazai fürdők kerülésével oly nagy tömegekben látogatja a külföldi gyógyfürdőket és üdülőhelyeket?

Eddig divatban volt mindennek okát egyszerüen a hazafias érzés hiányában keresni és a nagyon tisztelt közönség hazafiatlanságának rovására irni. Elég helytelenül. Mert az egyszerüen nem igaz, mintha a közönség pusztán hazafiatlanságból menne épen a külföldre fürdőzni. Viszont az is nagyon természetes, hogy senkitől sem lehet azt kivánni, hogy csupán hazafiságból menjen erre vagy arra a fürdőhelyre, mert az emberek oda egészen más célból mennek: szórakozni, üdülni, gyógyulni stb.

Hanem azt hisszük, hogy egészen helyes nyomokon járunk, ha a hazai fürdők népteleségét azzal a sajnos körülménnyel magyarázzuk — mondjuk ki csak egészen bátran azt, amit ugyis hiába akarnánk eltagadni — hogy azoknak legtöbbje nem nyujtja vendégeinek azokat az előnyöket, amelyeket a külföldiek, hogy a közönség a legtöbb magyar fürdőhelyen nem birja megtalálni azt a kényelmet, amire a külföldön rászoktatták és hogy bizonyára sok magyar fürdőhelyen nem tud olyan olcsón hozzájutni mindennapi szükségleteihez, mint a külföldieken.

Lehetnek talán olyanok is, akik azt a nézetet vallják, hogy ezt ilyen burkolatlanul, ilyen nyiltan nem szabadna hazafias embernek kimondani, avagy épen leirni, nehogy a magyar fürdők jó hirnevének megártson. De ha a hibákat örökké elhallgatnánk és tulzott hazafiasságból soha nem mernénk, soha nem akarnánk feltárni, ugy bizonyára még nagyon hosszu ideig kesereghetnénk ezen a szomoru témán, a magyar fürdők népteleségén.

Tehát fájós szivvel bár, de konstatálnunk kell azt a szomoru tényt, hogy a magyarországi fürdő és üdülőhelyeknek legtöbbje a külföldiekkel sok tekintetben nem tudja kiállani a versenyt. Tisztelet a kivételnek, mert van sok olyan magyar fürdő is, amely akármelyik országnak diszére válnék, melyre akármelyik külföldi állam is büszke lehetne.

Mert nézzük csak a szomszéd ausztriai fürdőhelyeket! Miért nyüzsögnek ott egymás hátán az emberek, miért özönlenek oda a messze külföldről, a tengeren tulról, sőt mind az öt világrészből? Hát bizony azért, mert azok berendezéseikben és intézményeikben a tökélynek csodálatosan magas fokát érték el és vendégeik megtalálnak bennök mindent, amit keresnek, amit szivük, szemük megkiván.

Ellenben mieink, különösen a kissebbek — sajnos — sok kivánni valót hagynak hátra. Gyakran hiányzik sok

---

Czelldömölkre, egy kedves és szép vidéknek: a Kemenesaljának központjába.

Kemenesalja, Vasvármegyének ez áldott siksága, a Rába és Marczal folyók közt terül el. Jómódu tősgyökeres magyar nép lakja, mely szorgalmasan müveli a faradságot bő termésszel jutalmazó szántóföldjét, jó kevvel kapálja jeles bort adó szőlőit. Jellemző, szép tulajdonsága e vidék lakosságának az őszinte magyar vendégszeretet, amely ismerőst, ismeretlent a szivesség minden jelével valósággal elhalmoz; aki egyszer megfordult itt, a legkedvesebb benyomásokkal távozik s újra visszavágyik ide.

Mint említők, a Kemenesvidék központja: Czelldömölk. E városka ezelőtt Kis-Czell nevet viselt. A közelmultban a vele összeépült Dömölk községgel egyesülvén, Czelldömölk nevet kapta. Mint politikai község kevésbbé jelentekeny, de mint keresett hucsujáro hely, régi időktől fogva messze földön ismeretes. A vasuti forgalomban 1872 óta szerepel, Amidőn a Magyar Nyugati Vasutak, ma a MÁV. Budapest—gráczi és Székesfehérvár—czelldömölki vonalának lett egyik legnagyobb forgalmu csatlakozó állomása. Innen indul ki a fertővidéki helyiérdekü vasutvonal, mely a MÁV. Budapest—királyhidai vonalába fut be a mosonmegyei Pándorfnál. Mint járási székhely, maga a városka is élénk forgalmi hely. Ujabb időben egész uj utcak keletkeztek benne, amelyeket csinos magánépületek diszitenek. Régebben [illegible] a kemenesi pannonhalmi Benedek-rendének dömölki apátságához tartozó tágas apátsági épület. Az 1895. szeptember havában Vasmegye területén masodizben tartott hadgyakorlatok alkalmával itt szállt meg a király kiséretével együtt. Ezzel szemközt van a nagyterjedelmü apátsági templom, melynek jellegzetes architekturája kettős torony már messziről feltünik a közelgő utazónak. A templom épitését Kopsik Ödo apát 1745 ben végezte be. Az apátsági széképületet Vajda Samu apátsági kormányzó emeltette 1764-ben.

Czelldömölk temetőjében van eltemetve Virághalmi Ferenc jeles iró. A városkával összeépült Dömölk (Nemesdömölk) arról nevezetes, hogy a vallásüldözések idején, Vasvármegye területén e községben épült a törvényesen engedélyezett legelső evangélikus templom.

Kemenesaljának legérdekesebb látnivalója az Alsóság község mellett magánosan emelkedő csonkakupalaku Sághegy, melyet a [illegible] ősi időkből vало emlékek tesznek nevezetessé. Az átvonuló csapatok, mint valami természetes várban ütöttek tanyát. A földbe temetett eszközeik s tüzhelyeik maradtak fenn emlékül. A nép tudata olyan messzire nem terjed. Csak Vak Béláról regéli, hogy miért nem épitette föl az odaszánt várat. Az uraknak nem tetszett volna az uj vár, azért a hegy tetején levő mélyedés körül vezették a vak királyt, hogy elhitessék vele, hogy oly szük ott a csucsos hegytetőn a hely, hogy vár oda el nem fér.

A hegy tetejéről nagyszerü kép tárul a szemlélő elé. Ott a Marczal völgye, — itt Kemenesalja!

olyan dolog, sok olyan intézmény, amelynek minden fürdőhelyen meg kellene lennie, amelyet minden fürdőhelyen meg kellene találnunk.

És ez az, amit elsősorban a magyarországi fürdőtulajdonosoknak és fürdőigazgatóságoknak kell tudniok és szivükre venniök, ha óhajtják és kivánják a hazai fürdők mielőbbi fellendülését. Ha majd a közönség minden magyar fürdőhelyen olcsón kaphat tiszta és kényelmes lakást, olcsón jó és kielégitő ellátást, ha majd a higienia követelményeinek is fokozott mértékben tesznek eleget — például eltüntetik azt a nagy port, amely még ma is sok fürdőhelynek sajnálatos nevezetességét képezi, egyszóval, ha igyekeznek minpen tekintetben elérni a külföldi fürdők nivóját, ugy bizonyára kevés magyar embert fogunk találnia külföldi fürdőhelyeken.

Miért fütyülsz dalolsz . . .

Miért fütyülsz, dalolsz mindig kis madár?
Életednek tavaszán, mint alkonyán?
Mért vagy pajkos, mért vagy vidám?
Hiszen éltünk olyan sivár!
Hisz az élet olyan terhes,
Oly szomoru és keserves!
Életednek tavaszán és alkonyán,
Miért fütyülsz, dalolsz mindig kis madár?

Miért fütyülsz, dalolsz mindig kis madár?
Késő este s már hajnalban oly korán?
Miért játszol, miért ugrálsz,
Miért énekelsz folyton folyvást?
Mikor annyi viszontagság
Bu és bánat vár még majd ránk,
Késő este s már hajnalban oly korán
Miért fütyülsz, dalolsz mindig kis madár?

Milyen lesz az uj bor ára?

Régen nem volt olyan rossz esztendejük a magyar szőlősgazdáknak, mint az idén Szőlőinket ebben az évben egymást érték a legsulyosabb elemi csapások.

Először a téli, majd később és még sokkal nagyobb mértékben az áprilisi fagyok tettek óriási kárt a szőlőkben, azután a peronospora, a szőlőmoly és sok helyen a szőlőilonca lépett fel oly rendkivüli mértékben, hogy lehetetlen volt ellenük sikerrel védekezni. Amit ezek a nagy csapások még meghagytak, azt az ország igen sok borvidékén ismételten és nagyrészt a jég verte el. Ehhez járul a folyton tartó abnormális hüvös és esős időjárás, ameiy nemcsak kedvezőtlen a szőlő fejlődésére, hanem máris sok helyen a szőlő rothadását okozza.

Mindezeknél fogva immár köztudomásu dolog, hogy ebben az évben sokkal kevesebb borunk lesz, mint a mult évben volt. Bizonyitják ezt az állami borászati felügyelőknek időnként közzétett hivatalos jelentései is.

Ez annál elszomoritóbb a szőlősgazdákra nézve, mert a munkabérek az idén a legtöbb helyen még az előző évieknél is magasabbra emelkedtek. Kétségtelen tehát, hogy még a mult évinél is jobb borárakra van szükség, hogy a szőlőmivelés ebben az esztendőben kifizesse magát.

Ezuttal a borárak lényeges emelkedésének minden feltétele meg is van A mult évben a magyar állam területén Horvát-Szlavonországgal együttesen 4.939.498 hl. uj bor termett Ez olyan mennyiség, amennyi borunk a kivételesen bő termő 1909-ik évtől eltekintve, 1885 óta tehát már 26 esztendő óta nem termett Ezen tavalyi tekintélyes bormennyiség dacára, a borárak az előző évekhez képest köztudomás szerint emelkedtek s a tavalyi termés emelt árakon is könnyen elhelyezést talált.

Különösen örvendetes és boraink értékesitése szempontjából igen fontos körülmény borkivitelünknek a legutóbbi éveken történt igen jelentékeny emelkedése. A Magyarországból hordóban kivitt bor és must mennyisége a palackborokon kivül — az 1901—1908. években évenként 689.463 és 990.566. métermázsa közt váltakozott. Az 1909-ik évben már 1,232.494 métermázsa, az 1910-ik évben 1,102.383 mm., 1911-ben pedig 1,396.697 mm. volt a kivitel.

Ha pedig a mult évi szüret óta kivitt must és bormennyiséget vesszük figyelembe, akkor az eredmény még örvendetesebb, mert a mult évi október hó 1-től f. évi julius hó végéig terjedő 10 hónap alatt kivitelünk 1,597 266 q volt, az 1910. évi október hó 1-től 1911. évi julius hó végéig terjedő ugyanez 10 hónap alatt kivitt 904.589 q szemben. A kivitel emelkedése tehát több mint 76 százalék. Borkivitelünk ezt a mennyiséget eddig még soha sem érte el.

A belföldi borfogyasztás és borkivitelünk emelkedése azt eredményezte, hogy a borkészletek annyira leapadtak, hogy a termelőknél ma már csak nagyon elvétve lehet eladó bort találni s a kereskedők pincéi is meglehetősen kiürültek.

Kétségtelen tehát, hogyha az idén annyi borunk teremne is, mint a mult

---

A keskeny folyó elhagyja a Bakony kebelét, Kiskamond, Nagykamond, Kispirit, Nagypirit, Egeralja, Adorjánháza, Merse, Vath, Gergelyi, Szergény stb. határain kigyózik végig, mig a Vas-, Veszprém- és Győrvármegyék szögellésénél levő Marczaltőnél a Rábával nem egyesül.

Ott sötétlik a Sághegy testvére a vén Somló, keletre a Bakony hosszu láncolata; amott Pápa város hatalmas kettőstornya látszik. Mögöttünk a Balaton peremén levő bazalt-csucsok; balra Kissomló; a láthatár szélén a zalai hegyek; ezeken tul a Balaton.

Szemben a Sághegygyel, de már veszprémi területen emelkedik Nagysomló, melynek hatalmas tömege szintén előhegyek nélkül hirtelen szökken fel a sikságból. Oldalain terem az olvasztott aranynak nevezett tüzes nedü, melyet »somlai«-nak nevez a borivó emberiség.

Aki a videket ismeri, az előtt nem tünik fel, hogy Nagysomlót, mely bár veszprémi területen áll, Kemenesaljához tartozónak emlitem. Egységes egészül terül el ugyanis a Marczal folyó vágta megyehatár mindkét oldalán, ahol egészen sik, hol szélden hullámos föld, melyből hirtelen emelkedik ki a vulkánikus hegyek jellemző alakját mutató Somló és Ság, valamint az ezekhez szintén nem messze eső, a vulkánműködés gyönge kisérletéül vetett földrögök: Kissomló. Hogy Nagysomló, Ság és Kissomló is hajdan csak ugyan tüzhányók voltak, bizonyitják a nagy mennyiségben [illegible] és a szétdobott sziklatarabok, melyekbe lépten-nyomon belebotlik a járó kelő.

Nagysomló északi oldalán Bakács büszke váranak romjai meredeznek. Kisfaludy Sándor örökszép regéit kell olvasnunk, hogy az ezen romokhoz fűződő emlékek feleleveneddjenek lelkünkben. Gyönyörü nyárfa sor szegélyezi a hegy lábához közel eső Somlószőllős községbe vezető utat. A sürü lombozatu parkból a Ferraris-Zichyek ékes kastélya emelkedik ki. Jobbra Doba faluban az Erdődy Ferenc gróf nagyarányu kastélya vonja magára figyelmet.

Itt Oroszi, Borszörcsök, Kisjenő, Nemesvid, Alásony, Dabrony, Csősz, odább a nyárádi dombon épült templom tornya tünik fel. A tulsó oldalon a Székesfehérvár—czelldömölki vasut keskeny szalagként vonul el a tájon, Devecser állomás után nagy kanyarulattal a Bakony rengetegében tünik el. A hegy ormáról mérföldekre terjedő nagyszerü kilátás nyílik. [illegible] Győrtől nyugatra az ország határát képező Steyer hegyekig, délkeletre a borágaikról hires Balatonparti hegyormokig, Északfelé a végtelennek látszó sopronmegyei róna ság terül el, majd távolabb a Kiskárpátok szalagszerüen terjedő előhegyei sötétlenek. Ez a panoráma a legszebbek közé sorozható mindazok között, amelyeket a világ szépeknek mond.

(Folyt. köv.)

évben, az is igen könnyen és jó áron találna vevőre. Minthogy pedig az idei bortermés az említett elemi csapások miatt — sajnos — joval kevesebb lesz, a boráraknak okvetlenül emelkedniök kell.

Ez az oka annak, hogy az idei must és ujbor iránti kereslet máris szokatlanul megélénkült. Az osztrák borkereskedők máris jóval magasabb áron keresik az uj árut, mint a mult évben és az osztrák és magyar szaklapok közlései szerint, az eddigi elővételeknél szivesen adtak hektoliterenkint 40—50 koronát olyan alföldi borvidékeken is, ahol más esztendőkben ennek az árnak a felére is lehet ujbort kapni. Az idei jó gabonatermés és a magas munkabérek természetszerüen a fogyasztóközönség jövedelmének és igy fogyasztóképességének is növekedését vonják maguk után s ez szintén elő fogja segiteni a belföldi borkereslet emelkedését.

Ne siessünk az uj bor eladásával!

A Királyhágón és a két Vaskapun át.

Egyik helyen elég szelés padka látszik belevágva a sziklába, előtte a viz fölött ilyen faág takolmány s rajta gornyaszt váll közé húzott fejjel egy szerb halász. Előtte a csónak, mellette két-három nyeles háló. Amint mellette elhaladunk, odatéved a szemem a halász feje fölé. Hát ez mi? Nagy, hatalmas betükkel van a kőbe vésve: Tabula Trajuna. Tehát ez a hires Trajan tábla! Csakugyan! A vörös betük alatt ott van a római feliratos tábla. Persze a hajóról a felirat épen nem olvasható el.

Ettől fogva a régi, 1800 esztendős Trajan-utnak, mely hajdan végig vezetett a Duna partján a sziklában, sok helyen meg a nyoma sem látszik. Imitt-amott egy kis darabkán ujra előtör a mestersségesen egyenletes sziklavágás nyoma, keskenyke ösvénnyel, a legtöbb helyen pedig anélkül.

A Trajan-táblát nyomban a Karánszoros legkeskenyebb pontja követte. Nincs Magyarországon még egy másik hely, ahol a Duna ilyen keskeny volna, mert csupán 151 méter széles. A mosonyi Dunaág is majdnem szélesebb. Hanem aztán annál mélyebb. Következett aztán egy jókora kiszélesedés, majd a Kazán szoros második egyenletesebb, szabályosabb része.

Végre kitágult a Duna. Egy-egy hajót kerültünk el. A magyar parton levő őrházak szemafor helyettesitő vörös-fehér gömbkosarai jelezték a közellevő hajókat. A Duna medrében lassankent ezrével jelentek meg az apró vizesések, messziről látható vörös meg fehér táblácskak. Mikor közel értünk hozzá, hogy a Duna fenekéhez erősített gerendák végein vannak, mint a kiterjesztett páva-farok. Ezek mind figyelmeztető jelek a kormányosok részére. Mert itt a Duna medre hihetetlen veszélyes a hajóra. Sok helyen kilometeres hosszuságban csaknem csupán egy hajó szélességben hajózható. Valósággal csatornát épitettek a széles mederbe s csak itt van mindenkor biztonságban a hajó.

Ha nem hallok edényecsörgést, egészen meg is feledkezem róla, hogy még ma nem reggeliztem. Lementem az ebédlőbe, ahol már teritve volt s ott volt az étlap. Megnéztem, aztán kértem reggelit. Mikor fizetésre került a sor, épen másfélszeres árt számitottak. Szóva tettem: hallatlanba vettek. Hát hallgattam en is: bizonyosan ez is velejár az aldunai utal.

Ujra fölmentem a fedélzetre. Forrón tüzött a nap, nagyon meleg volt, bár jól megerősödött a nyugati szél.

Amint szemlélődöm, látom, hogy a szerb oldalon embercsoportok csákányoznak, vájnak: országut készül a hajdani Trajan utjelyén. Mikor Galambócnál (Golubać) vagy ha ugy tetszik Kolumbacsnál, kibujtunk az aldunai szorosból, láttam, hogy a hajdani Galamboc várának egyik sziklajáról döntik lépik. Itt fog keresztül vezetni a Duna jobb partján a Széchenyi-uttal párhuzamosan készülő országut.

Elhagytuk a magyar oldalon a sziklába vájt Baross-táblát, majd a magyar mérnökegylet Széchenyi tábláját. Jobb kézről a magyar parton, Galamboccal szemben elmarad az ómoldovai László-var romja, a Duna medrének közepéből kiálló érdekes szikla, a Babagaj, megszünik a Dunaparton húzodó sziklafal s kiterül a látóhatár. Az ember önkénytelen megkönnyebbül attól a nyomástól, szorongó érzéstől, amit talán a feszült várakozás, talán a sziklak között megszorult levegő vagy nem tudom mi okoz a sziklafalak között, de egyuttal végtelenül sajnáltam, hogy már vége van, talán épen a vadságában, borzalmasságában szép vidéknek.

Az utasok már jórészt kicserélődtek. A hajó karfájára egy határőrfináncz felesége könyökölt sirva. Kezében a zsebkendő meg most is integetőre áll. Még valahol Szinicén szállt be férjestől. Ugy látszik, áthelyezéssel egybekötött utat tesznek s talán az asszonyka szülőföldjétől válik.

Amodább két munkás magyaraz egymásnak. Mindkettő tót, de az egyik már jó ideje Belgrádban dolgozik. A belgrádi erősen csalogatja a dinárok földére (a dinár 90 fill. értékü szerb ezüst pénz) a másikat, aki nem akarja hinni, hogy egyhamar boldogulna a tót nyelvvel. Alig van a kettő közt különbség és rögtön illusztrálja is a belgrádi: chleb (kenyér) szerbül is chleb, vino (bor, vino, palénki (pálinka) raki.

Igy csak megérti két munkás egymást! Gradiston ujra cserélődik az elem.

Kinn a hajóhidon forgolódik egy nagycsizmás szerb rendőr. Szinte komikus a nagy fene hatalom tudatában berzenkedve. Jókora szemetdombra kiphatott őkakassága.

Végre feltünik Bazias. Lecihelődöm a fedélzetről. Épen akkor bujik elő kabinjából az én estéli hajóstisztem, aki olyán előzékenyen fogadott a hajóra leptemkor. Kezet fogtunk. Kölcsönösen szerencsés utat kivánva egymásnak, megvaltam a hajótól.

(Folyt. köv.) *Sztrakay Lajos*

A mütörténelmi kiállitás.

Előkészületek a megnyitásra.

Éjjel-nappal világos a kulturház ablaka. Serény dolgos kezek a rövid napot megtoldják az éjszakával, hogy szeptember 21-ikére vernissage-ra legyen kész a nagy munka, amely a magyar művésztörténelemnek beszédes, gazdag anyagát tárja fel, ha mindjárt csak egy vármegyéből is a nagyközönség előtt.

A nyers anyag nagyrésze még elrendezetlenül van elraktározva a kiállitás egyes osztályaiban, de már látszik a konturja a fényes nagy képnek, amely e hó 22-iken elragadtatással fogja eltölteni a müértőket és laikusokat egyaránt és meg lehet máris állapitani, hogy országos jelentősége lesz a müörténelmi kiállitasnak. Müértő kezek szeretetteljes gondozása látszik meg mindenőtt az elrendezés kezdő munkain, amelyeket most Csányi Kálmán az iparművészeti muzeum igazgató őre vezet és irányit. Az ő közreműködésével történik a katalogizálás nagy és fáradságos munkája, amely egyik legnehezebb része a rendezésnek.

A héten uj ritkaságok, nagyértékü egyházi tárgyak érkeztek a kiállitásra Mikes János gróf megyéspüspök küldte el a püspökség ereklyéit, négy gótikus domboru himzésü miseruhát, egy értékes, ekkövekkel kirakott pásztorbotot, disztálat két ebenfa ereklyetartót, amelyek mindegyike a magyar ötvösművészet dicsősége. Az egyházi tárgyak között mégis a németujvári szent Ferenc rend. által kiállitott gót stilü monstrancia a legértékesebb. Az 1517-ből való aranyozott ezüstből készült munka is legértékesebb emléke a magyar ötvösiparnak. A héten érkezett meg Széchényi Rezső gróf gazdag fegyvergyüjteménye, mely az ötvöskiállitást fogja igen értékes anyaggal gazdagitani.

A kiállitas anyagával nem kell szégyenkeznie Vasmegyének Büszkén és bátran állhat vele ország-világ elé. Méltán ambicionálja tehát a kiállitás rendező-bizottsága, hogy az ország kulturterületének minden lényezőjét összehozza a kiállitásra Szombathelyre Az iskolákra, — tanitókra fektet elsősorban sulyt a rendezőség, hogy tanulságokat nyujtson fáradságos munkájának eredményeivel. A tanitóknak vasuti kedvezmények kieszközlésével kivánja lehetővé tenni a kiállitás olcsó látogatását. A déli vasut már kilátásba helyezte a egykedvezményt a tanitoknak meg akkor is, ha nem csoportosan utaznak. Az iskolák meghivását pedig személyesen eszközli Fehér István tanár, aki a napokban Győrben járt és a legmelegebb fogadtatásra talált az összes középiskoláknak, amelyek tanulóifjusága el fog jönni a kiállitásra. Fehér tanár most Sopronban utazik és az ottani iskolákat fogja a kiállitásra meghivni.

Még egy ujság, ami még titok és titokban is kell maradnia, de érdekes,

hát kiirjuk. Hermine detektiv jön a kiállítás szezonjára Szombathelyre. A belügyminiszter díjtalanul adja az állami detektiveket a kiállítás nagy érdekeinek állandó intenzív védelmére. Ha tehát detektiv tolvajokról lesz szó a közel napokban a mozi színházakon kívül, ne legyen meglepve senkinek. Ezt az ujitást a műtörténelmi szakosztálynak fogjuk köszönhetni.

A Házból.

Parlamenti helyszínkép.

[illegible] L. [illegible]

Azok a jó [illegible] azok [illegible] régi [illegible]

Mi [illegible]

dást [illegible] Muzsa.

[illegible] szeptember 1[illegible] hogy [illegible] egy [illegible] eseményekről. Aztán, amikor [illegible] Zoltán a kupolateremben (szinte kis [illegible] beszélt [illegible] szebb [illegible]) [illegible], hogy *a harcot* folytatjuk el, ah[illegible] *ezek*, minden hangulatom a tárcaszerű csevegésre kiveszett belőlem és egyszerre [illegible] tudomásvá valtam, pedig még [illegible] meg se kóstoltam a csatazajt: [illegible] sipoknak [illegible] amely az más megkezdése előtt egy pfujj! akkordal kezdődött, mikor Tisza megjelent az elnöki emelvényen. Azt mondják, hogy Pozsgay Miklóst, Eitner Zsigmondot és Kun Bélát a harcias ellenzék tanulmányutra küldötte ki arra való nézve, hogy hol kaphatók a legzajosabb, a legnagyobb zsivajt csináló sipok? Akár igaz, akár nem, egy bizonyos, hogy ezek az uj sipocskák rettenetes lármát csinálnak. Érdemes hirlapirótársunk *Radó Samu* öt percig birta ki hallgatását; egy másik udvari tanácsosunk, Márkus Miksa, aki a Népopera révén az assonans akkordhoz közelebb áll, — nem birta ki három perenél tovább. Csak azok, akiket mandátummal vert meg az Isten és akiket a párthűség kényszeritett az ülésteremben maradni, azok álltak ezt a jerikói harcot, amely mégse járt Jerikó falainak ledöléséveL.

A képviselőház ülésterme különben előnyösen változott. Az elnöki emelvény nincs többé a fellegekben, Tisza lejebb hozatta a pulpitust, ami erre a roszakaró élére csábította egy társunkat:

»Mindez Tisza bátorságát bizonyitja. Most már jobban érheti a golyó.« Somsich Tivadar gróf Sághy fatának mutogatta az emelvényen a helyet, ahova Kovács Gyula golyója behatolt. [illegible] az elnöki emelvénynek ez a faragott oszlopa nemzeti klenódium lesz egykor. Mondják, hogy a szenvedélyes sümegi gyönyö, Darnay Kálmán már be is adott egy istancit, hogy ezt a nemzeteg agyonlőtt elnöki deszkát az ő muzeumában helyezzék el, no tehát [illegible] is olyan-afféle beszéd, mint az, melyet a fürge Beck képviselő emlegetett, hogy 12 órakor be fogják hozni a négyezer koronás fonográfot, mely csak ezt az egy nótát húzza: »Laci bácsi mondjon le!« [illegible]

Azt mondta Desy a kupolaesarnoki bizalmas konferencián, hogy mivel semmisem változott, a régi eszközökkel harcolnak tovább. Hát ez igaz is. A régi eszközökkel indult a harc és valóban nem változott semmi. Tisza éppen olyan nyugodtan helyezkedett el az elnöki emelvényen, mint mikor januárban Pavlik már barátságunk jele te a levegőt, pedig most valamennyi oroszlán együtt volt és pedig friss erővel.

A napilapok megirták már, mi mondta sipolast, kiabálast és tudógyengüléskor milyen dobolást és kerepelést vittek véghez. Ezzel én már ujságot nem mondok. De talán ujság lesz a harci zajban, ha azt mondom, hogy nem csinálták ezt a lármát kedvvel. Először is kevés ember [illegible] csinálják is, azok is fásultak. Mintha [illegible] Vadász Lipotnak, mintha mindenki érezné az ő szép mondásának az igazságát, hogy bár kormánypártot és ellenzéket ma egy nagy tenger választja el, azért lehetetlen, hogy a két parton álló, ma meg egymás szavát meg nem értő emberek, vagy le is meg ne ütsék egymást. Hiszen mind a két parton magyarok vannak és mind a két parton egyaránt érzik, hogy ami most-napban végbe megy a közforumon, az szégyen és nemzeti csapás. Maniu a nemzetiségi képviselő valahonnan Krassóból békecsés olajokat hozott fel. Csak látni kellett volna ezeknek széles ábrázatat, mind örülnek, hogy olajat a halamajka rettenetes. Neki ez az örült sipolás a legkellemesebb muzsika, nem tudom a krassói hegyek lejtőjén nem az visszhangzik-e tőle: »Ébredj fel olah, erik a buzádd«.

Lehetetlen elborulás nélkül nézni az elfajult parlamenti harcot. Ugyan mit fognak irni Árpád nemzetéről, hogy jussat sipokkal és kerepelőkkel akarta kiküzdeni? És ami ennek természetes következménye, Paplik úr aktivitása végeredményében nem-e a nemzeti becsület számlájára megy? Ebben a helyzetben még a parlamenti karcolat irónak is vagy el kell hallgatni, vagy vezércikket kell irni. De ki hallgat ma predikációkra.

Mig ezek a gondolatok kergetőznek agyamban, annak örök tanuságára, hogy szénégetőnek tűnen a szeme, — megszólal Bér Dezső, a kiváló politikai karikatura rajzoló és kétségbeesetten igy kiált fel:

— Ezt a Rosenberg Gyulát máskép kell már [illegible]ni. Egészen ősz a haja.

Vezetőre gondolkozott Bér Dezső hangosan, mert az armanyos ujságirók mindjárt kisütötték róla, hogy ő megfordítja a magyar bakának, mert mig a magyar baka a szülőéknek küldött katonaképre csak a tulajdon fejét fotografirozza (igy lesz a bakából rangos huszár) addig Bér Dezső kész politikai [illegible] ezeket ragasztja fel alkalomadtan az egyes emberi testekre.

És mikor az egész világ haragszik, miért ne haragudjon Bér Dezső.

Legagneux aviátikus, mint Villacoublayból jelentik, mult kedden délelőtt monoplánján ötezer méterre emelkedett és ezzel uj világrekordot (legnagyobb verseny-eredményt) teremtett. (Aviatika = a levegőbe való repülés mesterszava, a latin avis-ból: madár.)

HIREK.

Állami polgári fiuiskolánk szervezése és felállitása ügyében Vasvármegye tanfelügyelője, Kuliszeky Ernő miniszteri rendeletre kedden városunkba érkezett és itt a városi képviselőtestület tagjaival tárgyalt. Olvasóink meg jól emlékeznek arra a hirünkre, melyben közöltük, hogy a város polgársága egy száz aláirással sürgős kérvényben kért a minisztert, hogy a polgári fiuiskola megnyitását már a folyó iskolai tanévre engedelyezze. Ebben a kérvényben községi polgári iskoláról tétetvén említés, miniszter ur őméltósága semmi akadályát nem látta a kérelem teljesitésének. Az értekezleten azonban nyilvánvaló lett a tévedés, amennyiben mi tulajdonképpen nem községi, hanem állami polgári iskolát óhajtunk, lévén városunk szegény a hoz, hogy az iskola fenntartásával járó kiadásokat egyedül viselje. Képviselőtestületünk ismertette a tanfelügyelővel azokat a hozzájárulásokat, melyek igénybevételével a kormány kivánságunkat könnyű szerrel teljesitheti. Nevezetesen a város a már megszerzett s mintegy 3000 négyszögöl területen felépitteti az iskolát, első berendezésére 6000 koronát ad és évenként egyszer megtatarozztatja. Az iskola megnyitását azonban a sürgősségre való tekintettel 1913. évi szeptember 1-re kérjük, mely időre, ha az épitkezés nem nyerne befejezést, városunk bérlet utján megfelelő helyiségről gondoskodik. Megemlitendőnek véljük, hogy az iskolai épitkezések stb. folytán pótadónk mintegy 20 százalékkal emelkednék, vagyis a jelenlegi 34 százalékról 54 százalékra szökneik fel. Mindez azonban számba sem jöhet a mellett az előnyök mellett, amelyek általában a város polgarságára háramlanának. A tanfelügyelő biztositotta képviselőtestületünk tagjait az ő jóindulatáról, de kivánatosnak tartotta a vármegyei főispán ur megnyerését is ügyünk hathatós támogatására. Iskolánk ügye tehát elindult az ő maga útjára, hogy kuszált, tépett szárnyakkal tér-e majd vissza, vagy pedig ép egészségben teljesen kilejlődve a jövő titka.

Szerencsétlenül járt főhadnagy. Remete Dénesnek, a gróf Erdődy-féle uradalom igazgatójának fiát, Remete Aladár huszárfőhadnagyot, a héten sulyos baleset érte. A fiatal tiszt a budapesti központi lovaglóiskolába volt felrendelve, ahol egy rakoncátlan lovat kellett betanitania. A szilaj, toborzékoló állat egy alkalommal elesett s lovasát a földre dobta. A főhadnagyot sulyos sérüléseivel a honvédhelyőrségi kórházba szállitották, a veszélyen azonban már tul van.

Hymen. Scheiber Irénke kisasszonnyal f. évi október hó 6-án délután fél 3 órakor köt házasságot Fuchs Adolf szászregeni kereskedő.

Kitüntetett tanitó. A vallás és közokt. miniszter Koczor Márton alsósági ág. h. ev. tanitónak a népnevelés terén szerzett kiváló érdemeinek jutalmazására kétszáz korona fizetés természetévelbiró pótlékot engedélyezett.

Vasvármegye köztörvényhatósága a mult hétfői közgyűlésen rövid vita után tulnyomó többséggel elfogadta — nyomós közigazgatási okokkal tám[illegible]va az alispánnak azt a javaslatát, hogy Felsőlendva székhellyel a vármegye 11 dik járása állittassék fel. A muraszombatiak természetesen a javaslat ellen folaltak állást, Beck Lajos dr. orsz. képviselő pedig az uj járást Őriszentpéter székhellyel óhajtotta vona kikerekiteni, de különösen Bezerédj István dr. és Ernuszt József dr. nyugalmazott főispánok szembeszállottak e törekvésekkel. Bizonyosra vesszük, hogy a kormány jóváhagyja a vármegyei határozatot.

Dr. Gayer Gyula szombathelyi törvényszéki jegyzőt az igazságügyminiszter önálló működési körrel ruházta föl.

Jomkipur. Szombaton az izraeliták böjtöltek egyik napnyugtától, a másik napig, a csillagok feljöttéig. — A testüket sanyargatják, megvonják tőle a táplálékot, imádkoznak, fogadalmat tesznek a mai nap, hogy az Istennek tetsző dolgot művelnek mindig. Ez a nap a »hosszu nap«.

Segédjegyzőink a mult héten Budapesten gyülést tartottak, amikor is egyhangulag elhatározták hogy jövőben az Országos Jegyző-egyesülettel együtt fognak erkölcsi és anyagi érdekeikben működni. A kormányhoz terjesztendő memorandumuk a következő: »A Segedjegyzők és Községi Alkalmazottak Országos Egyesületének Budapesten 1912 evi szeptember hó 17-en tartott közgyülése a legnagyobb keserüséggel allapitja meg, hogy a Hédervary Károly gróf m. kir. belügyminiszter ur által az egyesületnek 1911. evi március hó 27 én kelt igérete, amely szerint anyagi érdekeiről mar ebben az évben költségvetésileg fog gondoskodni, egyáltalán nem tartatott meg. Fajdalommal tapasztalja továbbá, hogy Lukács László jelenlegi m. kir. belügyminiszter ur a községi, kör- és segédjegyzők 1912. évi junius 4-en és 5-én tartott nagygyülésének memorandumára adott leirata sem a jegyzők, sem a segédjegyzők és a községi alkalmazottak érdekeit a legcsekélyebb mértékben sem segiti ki, sőt azok jogos és megérdemelt kívánságait elutasítja. Kimondja ennélfogva az országos közgyülés, hogy a fizetésrendezésnek sürgős, halaszthatatlan volta miatt legalább novellaris uton való rendezés szükséges és ennélfogva ujabb fölíratot intéz a magyar királyi belügyi kormányhoz, amennyiben a fizetésrendezés az 1913. év elejéig nem következnék be, a legteljesebb mértékben szolidáritást vállal az országos központi jegyzőegyesülettel és mindenben magáévá teszi az ez évi junius 4-én tartott jegyzőkongresszus ama határozatát, amely kimondja, hogy ha 1913 tól kezdve a fizetésrendezés be nem következik, akkor hivatalos teendőit csupán a törvényben és szabályrendeletekben előirt módon teljesiti, a közéleti tevékenység teréről pedig egészen visszalép. Gondoskodni fog továbbá arról, hogy a segédjegyzői pálya tömeges otthagyásával más tiszteséges foglalkozásban keres megélhetést és megkeresi egyben már most az országos középponti jegyzőegyesületet az iránt, hogy a kongresszus határozatában kimondott passziv rezisztencia valamint a még közösen elhatarozandó energikusabb kényszeritő eszközök egyöntetü módon való alkalmazásba vétele iránt haladéktalanul intézkedés tétessék.« Az előadó hangoztatta még, hogy a fizetésrendezés nem jelent ujabb terhet a községekre nézve. Ők mindenben alkalmazkodnak a juniusi jegyzőkongresszus határozatához és ha valóban elkövetkezik a harc, ugy vállvetve indulnak a küzdelembe a közös célt kivivni.

Jánosházáról irják, hogy az üresedésben volt Jánosháza-vidéki segédjegyzői állasra Egressy Ferencéel szemben 11 szótöbbséggel Benyó Istvánt választották meg.

A bencésrend Budapesten főgimnáziumot akar létesiteni. — Laczkó Antal nyug. törvényszéki biró 100.000 koronás alapitványt tett a zagyvaszentjakabi iskola javára. — A bukaresti egyetemi ifjusági könyvtárba nem fogadnak el magyar könyvet, holott minden más nemzet irodalma képviselve van ott. — A debreceni neolog zsidó iskolába az iskolaszék határozata következtében nem akarták beirni azokat a tanulókat, akiknék szüleik hitközségi adóval hátralékosok.

Meghivó. Szombathelyen 1912. szeptember 22 és 23-án este 7 órakor, a lovassági laktánya nagy lovagló termében a Szombathelyi Gyermekkórház és Zeneegyesület javára özv. Szegedy Györgyné szül. Gerliczy Irma bárónő védnöksége és gróf Batthyány Iván, gróf Batthyány Lajos és neje, gróf Batthyány Zsigmond és neje, Bezerédj Dénes és neje, dr, Bezerédj István és neje. dr. Békássy István és neje, Brenner Tóbiás és neje, gróf Erdődy Gyula és neje, gróf Erdődy Sándor és neje, gróf Erdődy Rudolf és neje, herceg Eszterházy Miklós, Heimler József és neje Herbst Géza és neje, Kyd. Sándor és neje, gróf Mikes János, özv. Mikes Benedekné grófné, Okolicsányi Dénes és neje, gr. Sigray Antal és neje, dr. Stadler Izidor és neje, Széll Ignác és neje, [illegible], gróf Széchenyi Gábor és neje, gróf Széchenyi Rezső és neje, Végh Endre és neje fővédősége alatt az angyal a [illegible] előadások régi mesterművek után [illegible] alkalmazta: [illegible] Bajano[illegible] Eleonora mű[illegible]. Az [illegible] readezi: [illegible] Abban közreműködnek a weimari vendégművészek és 40 szombathelyi műkedvelő. A zenei részt [illegible] egyesületi igazgató. Közreműködők: A Szombathelyi Zenekedvelők Egyesülete, a Szombathelyi Dalos-Egyesület, a Szombathelyi Női Énekkar, a Szent [illegible] Vonósnégyes Társaság és a Soproni Va[illegible] Zenekar [illegible]. Az előadás összes díszletei és világítási gépezetei Lipcsében készültek. A művészegyesület rendezősége gondoskodik arról, hogy a vármegye összes járásainak székhelyeiről [illegible] 16 jelentkezések esetén, különvonatok [illegible] a nagyérdemű közönség rendelkezésére és kényelmére.

Árverés az állomáson. A magy. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségének intézkedése folytán folyó hó 26-án fogják állomásunkon elárverezni mindama tárgyakat, miket az utazó közönség az állomási helyiségekben és vasuti kocsikban elhagyott.

Zárlatfeloldás. Jánosházán a sertésvész uralkodván, eddig a község le volt zárva. A közigazgatási hatóság intézkedésére most a zárlat feloldatott.

Vizbe fult gyermek. Töreki Károly kemenesszentpéteri földbirtokos és családja eltávozott hazulról, 4 éves kis leányukat azonban otthon hagyták, rábizván a cselédleányra A konyha közepén egy dézsa viz állott akkor, midőn a cseléd kiment az udvarra. Mire visszatért, a kis leányka már halott volt; belebukott és belefulladt a vizes dézsába. Az orvosrendőri vizsgálatot dr. Király János járásorvos és Somogyi Aladár szolgabiró ejtették meg. A szülők és a cseléd ellen gondatlanság cimén megindították az eljárást.

A képviselőházi botrányokról beszél ma már az egész világ, de azt csak Czelldömölkön tudják, hogy mily botrányosan olcsóak **Sommer Lajos** kereskedő (Nemesdömölki-utca) füszer- és gyarmatárui.

Korpótlék. Németh Sándor ostffyasszonyfai evang. tanitó részére a vallás és közoktatásügyi miniszter évi 200 K. korpótlékot engedélyezett.

Vasvármegye törvényhatósága mult héten nagyon élénk közgyülést tartott. Rendkivül sokan jelentek meg, mert arról volt a szo, vajjon a vármegye a jelenlegi kormánynak szavazzon-e bizalmat és üdvözölje e. Ugy a nemzeti munkapart, mint az ellenzék kitünően volt szervezve és lelkesedéssel adott meggyőződésének kifejezést. Összesen 295 szavazatot adtak le, ebből 225 igen, 70 nem, vagyis az állandó választmány javaslatát 155 szótöbbséggel elfogadták. E szerint Vasvármegye törvényhatósága nagy többséggel nyilatkozott a kormány politikája mellett.

Az ügyvédi kamara Szabó László vezetése alatt küldöttségileg tisztelgett a kamara elnökének, Feldmann Bódog dr.-nak királyi kitüntetése alkalmából. Szabó László kamarai helyettes elnök lelkes szavak kiséretében adta át az elnöknek a királyi kitüntetésről szóló okiratot. A kitüntetett elnök meghatottsággal válaszolt az ékes beszédre.

Tanitók a kir. tanfelügyelőnél. A vasi közép evangelikus tanitóegyesület küldöttsége a mult héten Horeczky Gyula csánigi tanitó, az egyesület elnöke vezetése alatt üdvözölte Kuliszeky Ernő királyi tanácsos, vármegyénk uj tanfelügyelőjét.

A fogyasztási szövetkezetek adózása.

Az uj adotörvény, illetőleg az ez irányban rendelkező 1909. VIII. t.-c. (A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról) azoknak a fogyasztási szövetkezeteknek adóját, melyek üzletrészeik után 5%-nál nagyobb osztalékot nem fizetnek, az eddigi 10%-ról 5%-ra szállitotta le. Ha az uj törvenyeknek ez az intézkedése a követendő gyakorlat részére megfelelő kommentárban nem részesül, valamennyi fogyasztási szövetkezet igénybe vette volna az 5%-os adókulcs kedvezményét. Nem fizetett volna soha nagyobb osztalékot 5%-nál, hanem ha még ezen fölül is akar valamit juttatni a tagoknak, ezt vásárlási visszatérités cimén folyositja. A »Hangya« összes fiókjai tényleg már előre igy rendezkedtek be és Baross János-féle inditvány, amelynek a képviselőházban való elfogadasával annak idején a fogyasztási szövetkezetek adókulcsa az adójavaslatok parlamenti targyalásánál leszállitatott, egyenesen a »Hangya«-boltok testére volt szabva. Az 1909. VIII. t.-c. végrehajtása tárgyában most közzétett miniszteri rendelet azonban 20. §-ának e) pontjában kimodja hogy a fogyasztási szövetkezetek csak abban az esetben adóznak 10%-os helyett 5%-os adókulcs szerint, ha osztalék, vásálási ármérsékelés vagy bárminő más cimre együttvéve nem fizetnek ki többet a tagoknak, mint az üzletrészek 5%-át. A kormánynak ez a rendelkezése nagy ribilliót fog kelteni a szövetkezeti érdekeltség körében.

Gyermekotthon. A »Tevve« (tuberkulózis ellen védekező vasvármegyei egyesület) éveken át fáradozik emberbaráti intézmények létesitésén és föntartásán. Ugynevezett gyermekotthont fognak fölállitani és pedig most ujabban arról van szó, hogy ily intézményt a kultuszminisztérium segitésével és támogatásával Dukában fognak létesiteni dukai Takách Ferenc kamarás áldozatkészségével és közbenjárásával; sőt arról is beszélnek, hogy Erdődy Gyula gróf is hajlandó áldozathozatalra, ha Vasvörösvárott sikerülne gyermekotthont elhelyezni. Hisszük, hogy az intéző körök mindkét ajánlattevő jószándékát meg fogják valósitani.

Szüret előtt. Most, mikor tőkén érik a gerezd, most gondoskodik a gazda borprésekről és szőlőzuzókról. Hála Istennek. ma már igen praktikus és olcsó eszközök állnak a gazda rendelkezésére, hogy a borsajtolás ne menjen a maga régi kezdetleges módján. Baecker Rudolf Melichar Ferenc Express nevü szőlő és gyümölcssajtói és szőlőzuzói régi kedvencei a szőlőtermelőknek. A legtökéletesebb kivitelben, legkitünőbb anyagból olcsó árak mellett kaphatók ezek. Magyarországi vezérképviselő Szücs Zsigmond Budapesten, VI. Nagymező-utca 58., ahová bizalommal fordulhat minden gazda, ahonnan készséggel küldenek mindenkinek árjegyzéket. A Baecker és Melichár prések és zuzók egyszerüek, könnyen kezelhetők, nagy munkát teljesitenek és olcsók. Ezek biztositották részére a nagy népszerüséget és ezer számban való elterjedését.

Parcellázás. Szentgotthárdról irják nekünk, hogy az ottani takarékpénztár a fütelleki birtokot parcellázza. A környekben községek birtokosai 6—8 száz koronás arban már több száz holdat megvásároltak, most pedig 36 Temesvár vidéki család telepedik le, akik 800 koronáért veszik meg a birtokot holdankint; ezek számára a nevezett takarékpénztár 18 munkásházat épittet.

Hazhely-eladás. Özv. Mód Istvánné, továbbá Sebestyén Antal és neje a tulajdonukat képező és az ujtelepen levő öt és fél holdnyi kiterjedésü birtokukat parcellaztatták és házepitési célokra eladják. Érdeklődés bővebb értesitést lapunk kiadóhivatalában és a tulajdonosoknál nyerhetnek.

Uj cipőüzlet. Klaffl Sándor az apátsági bazarépület első számu helyiségben cipőraktárt rendezett be, ahol kész árukat a legjobb és legszebb minőségben vásárolhat a közönség. Ajánljuk a vásárlók figyelmébe.

Kályhás-üzlet átadás.

A sóságon 12 év óta fennálló

kályhás-üzletemet

saját házammal együtt — elköltözésem miatt — akár bérletben, avagy örökáron kedvező feltételek mellett azonnal eladom.

Dóra István
kályhás-mester.

Érdeklődöknek e lap kiadóhivatala is ad felvilágositást

Hirlapunk nyomdájába jobb családból való fiu **tanoncul** felvétetik.

Uj cipőraktár!

Czelldömölk és vidéke n. é. közönségének szives tudomására hozom, hogy **Czelldömölkön, az apátsági székházban levő** első számu üzlethelyiséget (Gayer-céggel szemben kibéreltem és ott **kész férfi-, fiu- és gyermek**

cipőraktárt

rendeztem be

Raktáron tartom úgy az egyszerü, mint a legdivatosabb cipőket, melyeket legolcsóbb áron árusitok.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve,

kiváló tisztelettel

Klaffl Sándor.

Szőlőoltványok, szőlővesszők!

Magyarországon egyik légmegbizatóbb szőlőtelep a **Molnár József szőlőtelepe Ertarcsán (Biharm.)**, hol mindenféle borfajok a legkorábban erő csemegétől a legkésőbben érőkig Exquisit, lugos és más különlegességek, valamint gyökeresitett europai szőlővesszők a legjutányosabb árakban kaphatók. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Cim: Molnár József
szőlőtelepe Ertarcsán (Biharm.)
Sürgönycim: ugyanaz

Hornyolt cserép és géptégla kitünő minőségü kapható özv. Tory Györgyné téglagyárában Czelldömölkön

Hornyolt cserép I. rendü 70 K

Tartósságért szavatolás.

UNGHVÁRY JÓZSEF
SZŐLŐTELEPEN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)
Nagyobb mennyiségben
nemes gyümölcsfa
csemete, bogyógyümölcsök, vadoncok, kerti sövények,
sima és gyökeres szőlővesszők
stb. kaphatók.
Tessék cimerlio árjegyzéket szerni.

BUTOROK

Halók, ebédlők, uriszobák, szalonok, teljes szálloda, kávéház, vendégló és kastélyberendezések, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, csillárok, zongorák szállittatnak bárhova

készpénzért vagy rendkivül előnyös fizetési feltételekkel.

Diszes nagy bútoralbum 1 K.

Teljes berendezésnél ülazó mintákkal díjmentesen küldetik bárhová

MODERN
Lakberendezési Vállalat
Budapest, IV. Gerlóczy-u. 7
(Központi városháza mellett.)

A már világhirü Kolozsvári (Heinrich)

Szent László fertőtlenitő

pipere szappan

kincset ér a háznál. Biztosan megóv minden ragályos betegségtől és amellett remek illatával kiváló bőrnnomitó anyaga folytán elsőrangu kosmetikai cikk.

Kapható mindenütt. — Ára 70 fillér.

Borszéki
GYÓGYSUDITÓVIZ
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!
Főraktáros: Gayer Gyula-cég Czelldömölk.

Borbély-üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem Czelldömölk és vidéke n. é. közönségét, hogy Czelldömölkön a Vásár-utcában Engelsz Ferenc

borbély- és fodrász

üzletét átvettem.

E szakmába vágó összes munkákat a legpontosabban teljesitem.

Tyukszemvágást házaknál is végzek.

Hajbetétekből nagy raktár.

A legdivatosabb hajfésüléseket ugy az üzletben, mint házakhoz járva, nőm fogja a legpontosabban végezni

Becses pártfogást kérve

kiváló tisztelettel

Bagi István.

Hölgyek figyelmébe.

Aki fess és kényelmes füzőt óhajt, rendelje meg

Győrött, Böbék Dánielné

Megyeház-utca 9. szám alatt levő mellfüzőkülönlegességi műtermében. A legujabb francia reform vagy igen kényelmes halcsont nélküli házi füzőt mérték után igen jutányos árban. Javitás és tisztitás szintén elfogadtatik.

Ugyanott utazónő felvétetik.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplők eltüzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhirű »Steckenpferd« liliom-tejszappan. Védjegye »Steckenpferd« készitti Bergmann et Co. cég Tetschen a/E. Kaphato minden egyéb szertár, drogueria, illatszer és minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. Hasonlóképen csodálatosan beválik a Bergmann féle »Manera« liliomtejkrém fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 fi., mindenütt kaphato.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ

BAKTERIUM MENTES

természetes ásványviz

ÜDIT-GYÓGYIT. RÁDIUMEMANATION.

vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, hugykő és fenyképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásunak bizonyult.

ORVOSILAG AJÁNLVA.

Fölerakat: Czelldömölkön Weisz Isidornál.

Október hó végétől kezdve a Sági-utca 2-ik szám alatt

(„TURUL" cipőraktár közvetlen közelében) levő

ÉTTERMEMBEN

minden időben a legjobban és legolcsóbban lehet étkezni.

Abonenseket házba és házonkivül mérsékelt áron elfogadok.

Table d' hote (4 tál étel; leves, hus, főzelék és tészta) K 1·40.

כשר Füstölthus és virsliáru naponta érkezik és legolcsóbb árban árusitom. ארטה

Viszontelárusitóknak kedvezmény.

Reggeli és ozsonna kávé, tea

10%-os kedvezményes jegyfüzetek.

Grünfeld Fülöp.
Czelldömölk.

A „Valódi" :Franck: kávépótlék ismertetőjele a kávédaráló.
Gyakran utánozzák.
Azért óvatosság a bevásárlásnál!
A „Valódi" :Franck: a legjobb hazai nyersanyagból készittetik.
Gyár Kassán.

jm 119/24564

Villamos daráló-malom.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **Czelldömölkön, a Gyár-utcában levő telkemen (Pajor kertész mellett)**

VILLAMÜZEMÜ

daráló malmot

rendeztem be.

Elvállalok kukorica és árpa darálást, melyet kifogástalanul végzek. A darálást kérem a lakásomon jelenteni (Szentháromság-tér Kohn Sándor-féle ház).

Főtörekvésem oda irányul, hogy a nagyérdemü közönséget a leglelkiismeretesebben szolgáljam ki.

Becses pártfogást kérve, kiváló tisztelettel

VARGA GYÖRGY, gépész.

Zálogház-megnyitás.

Van szerencsém Czelldömölk és vidéke érdekelt közönséget értesiteni, hogy **Pápai-utcában levő házamban**

zálogintezetet

nyitottam.

Különféle értéktárgyakra kisebb-nagyobb kölcsönöket adok.

Tisztelettel

Pálovits József
zálogház-tulajdonos C. elldömölk.

A mesterdalnok . . .

Cipőm szép és tökéletes
Benne járni élvezetes
Mert ha cipőt zegzek, varrok,
Rajt' van

PALMA

kaucsuk sarok . .

Üzlet-áthelyezés.

Tisztelettel hozom a n é. közönség b tudomására, hogy **Czelldömölkön, a Kossuth Lajos utcában** (Simon Sándor-féle ház) levő

uriszabó üzletemet

a Haczky-féle házba az (Uj kávéházzal szemben) helyeztem át.

Midőn erről igen tisztelt rendelőimet értesitem, kérem további becses pártfogásukat.

Öltönyöket a legdivatosabb szabásban készitek

Tisztelettel

Németh László
uri-szabó.

Szalay Gyula temetkezési vállalata Czelldömölk, Sági-utca.

Nagy választékban raktáron tartok diszes ére és fakoporsokat, koszorúkat és minden a temetkezéshez szükséges cikkeket.

Hullaszállitást s minden egyéb megbizást a legnagyobb gonddal, pontossággal végezek úgy, hogy a gyászoló családnak akár helyben, akár vidéken, miről sem kell gondoskodnia.

Temetéseket a legegyszerübbtől, a legdiszesebbekig elvállalok és azokat a kegyelet megadásával végzem. Ravatalokat felállitok; mely célra pompás diszletek állanak rendelkezésemre.

Városunk vidéke n. é. közönségének szives jóindulatát kérve, vagyok mély tisztelettel

Szalay Gyula asztalos, Czelldömölk, Sági-utca.

Uj szabó-üzlet.

Czelldömölkön, a Gayer-féle házban szövetraktárral férfi-szabó üzletet nyitottam.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására hozom, kérve szives pártfogását, amit azzal fogok hálálni, hogy szaktudásommal a legszebb szabásu férfiruhákat készitem.

Szövetraktáromban a legnagyobb választékban találhatók a legdivatosabb angolszövetek és ezekből jutányos áron szolgálom ki rendelőimet.

Angol és francia szabásu öltönyeim úgy ár, mint kivitel szempontjából rendelőim igényeit kielégitik.

Tisztelettel **WEISZ LIPÓT**, férfi-szabó

Szalóky Zsigmond

kőfaragó

Czelldömölk.

Sirkőraktár: Szentháromság-tér.
: Kőfaragó-telep: Kis-utca.

Homokkő-, márvány-, gránit- és syenit sirkőraktár.

Kataszteri födméréshez szükséges köveket raktáron tartok.

Epuletmunkát és mindennemü javitásokat elfogadok és azokat jutanyos áron készitem.

465/1912. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a czelldömölki kir. járásbiróságnak 1912. évi Sp I 333/2 számu végzése következtében dr. Scheiber Zsigmond ü. yvéd által képviselt Weisz Kálmán czelldömölki lakos kereskedő felperes javára Czelldömölk községben 240 K s jár erejéig 1912. évi julius hó 23-án foganatositott biztositási végrehajtás utján lefoglalt és 717 K 50 fillérre becsült következő ingóságok, u. m. különféle gazdasági eszközök, darálógép, tejszürő készülék, szóro-rosták, hosszu láncok s egyéb tárgyakból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a czelldömölki kir. járásbiróság 1912 évi Sp I 333/3. sz. végzése folytán 240 K — fillér tőkekövetelés, ennek 1912. évi julius hó 1-ső napjától járó 5 százalék kamatai és eddig összesen 92 K 60 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Czelldömölk községben felperestől bérelt magtár helyiségében leendő megtartására **1912 szept. 30-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitüzik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108 §a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. tc. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Czelldömölk, 1912. szeptember 15.

ZÁBORSZKY SÁNDOR
kir. bir. végrehajtó.

404. 411./1912. vht. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Czelldömölki kir. járásbiróságnak 1912 évi Sp. I 329/2 és 343/2. számu végzése következtében dr. Kovács Imre és dr. Szekeres Pál ügyvéd által képviselt Kohn Testvérek jánoskázai bejegyzett kereskedő cég valamint Őri József és Társa Jánosházai bej. kereskedő cég javára jánosháza községben 100 K és 372 K 40 f. s. jár. erejéig 1912. évi augusztus 10. és 13-án foganatositott biztositási és kielégitési végrehajtás utján felülfoglalt és 1036 K 50 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m jégszekrények, egy bödön zsir, vendéglői berendezés, üres boros és pálinkás hordók, szobabeli butorok és egyéb tárgyakból álló ingóságok nyilvános árvesen eladatnak

Mely árverésnek a Czelldömölki kir. járásbiróság 1912. évi V. 244. és Sp. I. 343/3. sz. végzése folytán 100 kor. tőkekövetelés, ennek 1912. januar 1-től járó 5%-os és 372 K 40 f. tőkekövetelés ennek 1912. évi julius hó 12. napjától járó 5%-os kamatai és eddig összesen 171 K 30 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig **Jánosháza** községben alperes lakásán és üzlethelyiségében leendő megtartására **1912. évi október 3-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tc. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XLI. tc. 20. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Czelldömölk, 1912. szeptember 19

ZÁBORSZKY SÁNDOR
kir. bir. végrehajtó.

Vizsgázott fütő,
— lakatos vagy kovács —
allandó alkalmazásra kerestetik. — Bővebb értesités a kiadóban nyerhető.

KLAPPER FÜLÖP butoráruházában
Czelldömölkön a róm. kath templom mellett (Gayer ház)
szerezhetők be legjobban és legolcsóbban különféle
BUTOROK
gyermekkocsik, vasutas kézitáskák, szőnyegek, függönyök, ágygarniturák, böröndök, utazókosarak, erszények, kéfeáruk, fésük, hajdiszek, bajuszkötők, pipere és fodrászati cikkek, gyógyszappanok kicsinyben és nagyban.
Teljes szoba- és konyhaberendezések.
Butorok részletfizetésre is kaphatók.

Nyomatott Dinkgreve Sándor villanyerőre berendezett könyvnyomdájában Czelldömölk.